

Tematy na ustny egzamin maturalny z języka polskiego 2009/2010

Opracował Zespół Języka Polskiego w ZSLiZ

Literatura

1. Motyw drzewa i lasu w poezji oraz prozie. Przedstaw temat na wybranych przykładach z różnych epok.
2. Literackie wizje i świadectwa totalitaryzmu. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych przykładów.
3. Kreacje Boga w literaturze różnych epok. Dokonaj analizy i interpretacji porównawczej, przywołując wybrane utwory.
4. Polacy w satyrze i karykaturze literackiej. Przedstaw funkcje i sposoby kreowania portretów Polaków w literaturze romantycznej, młodopolskiej i współczesnej.
5. Wielkie monologi w literaturze. Przedstaw ich wpływ na charakterystykę postaci, odwołując się do wybranych przykładów.
6. Wesele i ślub w literaturze. Przedstaw funkcje tych motywów w wybranych utworach literackich różnych epok.
7. Rekwiyty i ich rola w wybranych dziełach literackich. Omów problem odwołując się do przykładów z różnych epok.
8. Mity polskiego romantyzmu, ich kontynuacje i polemiki z nimi w literaturze epok następnych. Przedstaw problem na wybranych przykładach utworów okresu pozytywizmu i Młodej Polski.
9. Motyw Syberii w literaturze polskiej i jego funkcja. Przedstaw na wybranych przykładach różnych epok.
10. Walka dobra ze złem jako temat wybranych przykładów literackich. Przedstaw rolę tego motywu w twórczości literackiej różnych epok.
11. Sąd o społeczeństwie polskim. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych przykładów utworów literackich okresu odrodzenia, romantyzmu i pozytywizmu.
12. Kulturotwórcza rola *Mitologii* i *Biblii*. Przedstaw kontynuację wątków i motywów mitologicznych oraz biblijnych w literaturze polskiej różnych epok.
13. Literackie wizje młodości, jej doświadczeń i dążeń w literaturze. Omów problem odwołując się do wybranych utworów literackich z różnych epok.
14. Topos ojczyzny. Przedstaw jego funkcjonowanie w literaturze polskiej różnych epok.
15. Podróż, jej różne wersje i znaczenie w biografjach bohaterów literackich. Przedstaw motyw na przykładach różnych epok literackich.
16. Wizerunek własny Jana Kochanowskiego wpisany w utwory poety. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
17. Przedstaw motyw zbrodni doskonałej na podstawie utworów literackich różnych epok.
18. Motywy maryjne w poezji i prozie polskiej na przestrzeni wieków. Na wybranych przykładach literackich wykaż funkcjonowanie tego motywu w literaturze.
19. Miłość czynnikiem niszczącym czy budującym? Odpowiedz na to pytanie w oparciu o wybrane utwory literackie.
20. Deformacja rzeczywistości w literaturze jako sposób wyrażania stosunku pisarza do świata i człowieka. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
21. Motyw władzy – przedstaw jego funkcjonowanie, odwołując się do wybranych utworów literackich różnych epok.
22. Wygrali czy przegrali życie? Skomentuj postawy moralne wybranych bohaterów literackich różnych epok.
23. Sens cierpienia w życiu człowieka. Rozwiń ten problem w odniesieniu do przykładów literackich różnych epok.

24. Motyw arkadii w utworach literackich. Przeanalizuj i przedstaw różne jego ujęcia na wybranych przykładach z literatury.
25. Krajobraz jako motyw literacki. Przedstaw jego funkcjonowanie w twórczości pisarzy różnych epok (na wybranych przykładach).
26. Śmiech, ironia i drwina orężem twórców oświecenia w walce z wadami społeczeństwa. Przedstaw w oparciu o przykłady z literatury tego okresu.
27. Fascynacje tatrzańskie w twórczości poetów młodopolskich. Przedstaw motyw, zwracając uwagę na sposoby obrazowania Tatr.
28. Motyw miasta i jego rola w literaturze. Porównaj obrazy miast w wybranych utworach literackich.
29. Tragizm, komizm i ironia w dziele literackim. Omów przykłady posługiwania się tymi kategoriami estetycznymi w literaturze różnych epok.
30. Motywy antyczne i ich funkcja w twórczości wybranych poetów. Omów problem odwołując się do wybranych przykładów różnych epok.
31. Idealisci, marzyciele w zderzeniu z rzeczywistością – zmieniają świat, czy świat ich zmienia? Rozważ problem na przykładach wybranych bohaterów literackich.
32. Wygnaniec, ciekawy świata podróżnik, poszukiwacz sensu życia. Omów motyw wędrowca w literaturze na podstawie wybranych przykładów.
33. Problem antysemityzmu i holocaustu w literaturze polskiej. Przedstaw, odwołując się do wybranych utworów okresu pozytywizmu i współczesności.
34. Groteska jako sposób kreacji świata i człowieka. Rozważ problem na przykładzie wybranych tekstów literackich różnych epok.
35. Tematy i motywy charakterystyczne dla literatury pozytywizmu. Dokonaj analizy i przedstaw odwołując się do wybranych utworów różnych autorów.
36. Literackie echa powstań narodowych. Odwołując się do wybranych przykładów literackich wykaż różne ujęcia tego tematu.
37. Starość jako motyw literacki. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych utworów, przedstaw różne jego ujęcia.
38. Świat postaci Szekspira. Typy, charaktery i złożone osobowości. Omów problem odwołując się do wybranych przykładów literackich.
39. Świat odwróconego dekalogu w rzeczywistości lagrowej i łagrowej. Omów problem odwołując się do wybranych przykładów literatury pięknej i literatury faktu.
40. Zrywy narodowe i codzienna praca jako dwa oblicza patriotyzmu. Omów i przedstaw na przykładzie literatury polskiej.
41. Biografia Adama Mickiewicza jako tworzywo literackie. Przedstaw problem na podstawie dokonanej analizy wybranych przykładów z twórczości autora.
42. Portrety inteligenta obecne w literaturze XIX i XX wieku. Omów, analizując celowo dobrane utwory literackie.
43. Motywy średniowieczne w literaturze fantasy. Omów sposoby i funkcje ich wykorzystania w wybranych utworach.
44. Liryczne „definicje” miłości. Przedstaw funkcjonowanie motywu miłości w wybranych wierszach różnych epok.
45. Polskie mity narodowe w literaturze. Odwołując się do wybranych przykładów rozwiń funkcjonowanie ich w literaturze romantyzmu, Młodej Polski i dwudziestolecia międzywojennego.
46. Wpływ wydarzeń wojennych na pokolenie Kolumbów. Rozwiń temat na podstawie poznanych utworów literackich.
47. Miłość, cierpienie, śmierć w historii sławnych par kochanków. Omów problem, odwołując się do wybranych przykładów z różnych epok.
48. Dramat człowieka uwikłanego w swój czas historyczny. Omów na wybranych przykładach literatury polskiej różnych epok.

49. Parabola jako sposób opowiadania o człowieku i świecie. Przedstaw problem w oparciu o wybrane przykłady literackie różnych epok.
50. Życie jako teatr. Przedstaw różne ujęcia tego motywu w wybranych utworach literackich.
51. Literackie koncepcje tragizmu. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych tekstów literackich i scharakteryzuj jego funkcje.
52. Wizerunek sarmaty w ujęciu twórców baroku, oświecenia oraz pozytywizmu. Scharakteryzuj i porównaj bohaterów literackich.
53. Różne koncepcje patriotyzmu. Scharakteryzuj je na podstawie wybranych utworów literatury romantycznej i pozytywistycznej.
54. Różne portrety Żydów w polskiej literaturze. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów.
55. Różne ujęcia motywu matki cierpiącej w literaturze. Omów problem, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
56. Funkcje motywu tańca w tekstach literackich. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów.
57. Dzienniki, pamiętniki i listy jako dzieła literackie. Omów rolę prozy pamiętnikarskiej na przestrzeni wieków.
58. Pan Cogito Zbigniewa Herberta wobec najważniejszych zjawisk i problemów współczesności. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów.
59. Bohater tragiczny w literaturze antycznej, romantycznej i współczesnej. Przedstaw i porównaj wybrane kreacje literackie.
60. Wzory postaw obywatelskich w literaturze polskiej różnych epok. Omów i oceń przykłady postaw obywatelskich.
61. Bohater literacki w poszukiwaniu swego miejsca w świecie. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych przykładów literackich z różnych epok.
62. List. Rola tego motywu w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach.
63. Fantastyka w utworach literackich. Analizując stosownie dobrane utwory z różnych epok, określ jej funkcje.
64. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw na wybranych przykładach.
65. Sceny śmierci w literaturze. Porównaj i omów ich funkcje w wybranych dziełach.
66. Dzienniki z podróży jako forma zapisu literackiego i ich funkcje. Omów na wybranych przykładach.
67. Dwa oblicza poezji religijnej: Karol Wojtyła i Jan Twardowski. Analiza i interpretacja wybranych tekstów poetyckich.
68. Polemiki, spory, prowokacje – starcia pokoleń literackich. Omów zagadnienie opierając się na wybranych przykładach.
69. Nowatorstwo formy i języka poetyckiego w utworach Cypriana Kamila Norwida. Przedstaw, analizując wybrane wiersze.
70. Kostium, maska, przebranie. Zanalizuj postawy bohaterów ukrywających swoją tożsamość.
71. Literackie portrety kobiet. Przedstaw je, analizując i interpretując wybrane utwory literackie różnych epok.
72. Motyw przyrody w ujęciu autorów różnych epok. Dokonaj analizy wybranych tekstów i omów na wybranych przykładach.
73. Różne obrazy szkoły, nauczycieli i uczniów. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory literackie różnych epok.
74. Rola poety i poezji w literaturze wybranych epok. Analizując i interpretując wybrane teksty, przedstaw problem.
75. Funkcje komizmu w literaturze. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów literackich.
76. Literackie obrazy dworu. Przedstaw i porównaj, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok.

77. Portrety Polaków w literaturze staropolskiej. Dokonaj analizy porównawczej.
78. Mechanizmy i skutki działania systemu totalitarnego. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane przykłady z literatury polskiej i obcej.
79. Różne oblicza samotności w literaturze polskiej i obcej. Omów temat na wybranych przykładach.
80. Literackie powroty. Przedstaw różne ujęcia motywu w wybranych utworach literackich różnych epok.
81. Fantastyka i realizm jako dwie metody opisywania świata. Oceń ich trafność na podstawie wybranych utworów.
82. Funkcja motta w utworze literackim. Odwołując się do wybranych przykładów literackich wykaż związek motta z problematyką utworu.
83. Człowiek walczący ze złem. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych utworów literackich z różnych epok.
84. Artysta jako bohater literacki. Przedstaw, analizując wybrane przykłady z różnych epok.
85. Dramat polskiego emigranta w literaturze romantycznej i współczesnej. Przedstaw, analizując wybrane przykłady literackie.
86. Świat widzialny oczyma Bolesława Leśmiana. Przedstaw, analizując i interpretując wybrane utwory poety.
87. Obrzędy ludowe w literaturze polskiej. Analizując i interpretując wybrane utwory z różnych epok przedstaw ich funkcje.
88. Sarmata – warchoł czy patriota? Analiza porównawcza wybranych bohaterów literackich.
89. Motyw gór i jego funkcje w literaturze. Przedstaw, odwołując się do wybranych utworów różnych epok.
90. Różne oblicza bezdomności w literaturze. Przedstaw problem, analizując i interpretując wybrane utwory literackie z różnych epok.
91. Zbrodniarz, jako bohater literacki. Przedstaw problem, analizując i interpretując wybrane utwory literackie z różnych epok.
92. Obrazy dzieciństwa. Analiza porównawcza utworów literackich z różnych epok.
93. Obraz sądu i jego funkcja w literaturze. Przedstaw, analizując wybrane utwory literackie.
94. Wpływ pieniądza na życie bohatera literackiego. Omów problem, analizując wybrane przykłady literackie różnych epok.
95. Różne ujęcia modelu współczesnej rodziny w literaturze. Przedstaw je, odwołując się do wybranych tekstów literatury.
96. Bohater literacki zdeterminowany rzeczywistością obozową. Omów problem, interpretując stosowne utwory.

Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

97. Motyw pojedynku w literaturze i sztuce. Przedstaw jego najciekawsze realizacje, odwołując się do przykładów z różnych epok.
98. Folklor jako inspiracja literatury i sztuki. Omów na wybranych tekstach kultury z różnych epok.
99. Motyw rodziny w literaturze i sztuce różnych epok. Przedstaw różne ujęcia tego motywu.
100. Postacie mitologiczne. Przedstaw ich funkcjonowanie w literaturze i sztuce różnych epok.
101. Wizja człowieka i Boga w literaturze i sztuce średniowiecza, renesansu i baroku. Określ podobieństwa i różnice w sposobie ujęcia tego problemu w wybranych przykładach.
102. Fascynacja brzydotą w literaturze i malarstwie XIX i XX wieku. Przedstaw problem, analizując wybrane teksty kultury.
103. Romantyczna i pozytywistyczna koncepcja patriotyzmu. Przedstaw, analizując wybrane teksty kultury.
104. Różne ujęcia mogił w literaturze i sztuce. Przedstaw, analizując wybrane przykłady z różnych epok.
105. Obraz zaświatów w literaturze i sztuce różnych epok. Analiza porównawcza.

106. Wizerunki kobiet w literaturze i sztuce. Wykaż podobieństwa i różnice w sposobie kreowania postaci kobiet na wybranych przykładach z różnych epok.
107. Motyw starości. Przedstaw różne sposoby jej ukazywania w literaturze, malarstwie i filmie.
108. Motyw przyrody w literaturze i sztuce. Wykaż różne ujęcia tego motywu na wybranych przykładach z różnych epok.
109. Artystyczne wizje zaświatów. Przedstaw ich obrazy i określ funkcje w wybranych tekstach kultury.
110. Zwierzę jako bohater w literaturze i sztuce różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej i przedstaw funkcje tego motywu w oparciu o wybrane przykłady.
111. Różne ujęcia motywu domu w literaturze i sztuce różnych epok. Omów rolę tego motywu w twórczości literackiej, malarskiej i filmowej.
112. Symbol, alegoria i przypowieść – ich istota i funkcjonowanie w literaturze i sztuce. Wykaż w oparciu o wybrane przykłady.
113. Zjawy, duchy, sny i wizje w literaturze i sztuce różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej tych motywów.
114. Piękna i brzydota jako prowokacja artystyczna w literaturze i malarstwie. Przedstaw problem, analizując wybrane przykłady z różnych epok.
115. Realizm w literaturze i malarstwie różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
116. Czytać czy oglądać? Porównaj filmy A. Wajdy z ich literackimi pierwowzorami.
117. Omów zagadnienie adaptacji filmowej na przykładzie ekranizacji powieści H. Sienkiewicza.
118. „Dziady” A. Mickiewicza jako inspiracja dla teatru i filmu. Zanalizuj wybrane spektakle i adaptacje filmowe.
119. Postać świętego w literaturze i sztuce. Przedstaw i porównaj różne jego kreacje w wybranych dziełach.
120. Portret sarmaty w literaturze i malarstwie baroku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
121. Przedstaw motyw „ars moriendi” jako wyznacznik filozoficzny i artystyczny literatury i sztuki średniowiecza.
122. Przedstaw różne funkcje motywu ogrodu w literaturze i malarstwie wybranych epok.
123. Artystyczne interpretacje historii w literaturze i malarstwie (np. E. Orzeszkowa, S. Żeromski, A. Grottger, W. Kossak). Przedstaw problem, analizując wybrane teksty kultury.
124. Pejzaż górski w literaturze i sztuce. Analiza wybranych tekstów literatury i kultury; przedstaw różne sposoby jego prezentacji.
125. Omów inspirującą rolę ukrzyżowania i męki Chrystusa w twórczości literackiej, malarskiej i filmowej różnych epok.
126. Impresjonizm w literaturze i malarstwie modernistycznym. Omów na wybranych przykładach.
127. Motyw diabła w literaturze i sztuce. Przedstaw i porównaj różne jego kreacje w wybranych dziełach.
128. Sceny batalistyczne w literaturze i malarstwie. Przedstaw i porównaj ich sposób prezentacji w wybranych tekstach kultury.
129. Topos genezyjski w ujęciu biblijnym i mitologicznym. Zaprezentuj jego funkcjonowanie w literaturze i sztuce, analizując wybrane przykłady z różnych epok.
130. Motyw maryjny w literaturze i malarstwie różnych epok. Przeanalizuj i omów jego funkcjonowanie na wybranych przykładach różnych epok.
131. Motyw Arkadii w literaturze i sztuce różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej.
132. Dziecko – istota bezbronna czy mały buntownik? Przedstaw problem na wybranych przykładach różnych tekstów kultury.
133. Rycerz średniowieczny i jego naśladowcy w literaturze i filmie różnych epok. Analiza porównawcza.
134. Starożytny heros w literaturze i we współczesnej kulturze masowej (film, komiks). Analiza porównawcza.
135. Bohaterowie biblijni w literaturze i sztuce różnych epok. Analiza porównawcza.

136. Motyw powstania styczniowego w malarstwie i utworach literackich (filmie). Omów analizując wybrane przykłady.

Język

137. Groteska i jej funkcje w języku W. Gombrowicza i S. I. Witkiewicza – przedstaw to zagadnienie na podstawie fragmentów dzieł tych pisarzy.
138. Język mówiony jako tworzywo literackie (np. w twórczości B. Prusa, J. Tuwima, M. Białoszewskiego, S. Barańczaka).
139. Omów rolę słów – kluczy w twórczości wybranego poety.
140. Twórca – stwórca. Dokonaj analizy neologizmów i ich funkcji w wybranych utworach XIX i XX wieku.
141. Scharakteryzuj język wybranych bohaterów literackich, uwzględniając ich przynależność środowiskową i cechy osobowe.
142. Poprawność tekstów w Internecie – oceń zgromadzony materiał w kontekście obowiązujących kryteriów poprawności językowej.
143. Komputerowa nowomowa – zaprezentuj język używany w komunikatorach internetowych (słownik).
144. Reklama telewizyjna, radiowa i prasowa. Na podstawie przygotowanego materiału omów środki wyrazu służące funkcji impresywnej.
145. Informacja czy manipulacja? Dokonaj analizy ogłoszeń prasowych.
146. Jak nazwać własną firmę? Zanalizuj mechanizmy nazwotwórcze w swoim regionie.
147. Piosenka aktorska, popularna, chodnikowa (disco). Wykaż różnice i podobieństwa w doborze językowych środków wyrazu.
148. „Porozmawiajmy o tym” – dokonaj analizy językowych środków perswazji w programach typu „talk – show”.
149. Wskaż cechy języka propagandy politycznej na wybranych tekstach mówionych lub pisanych.
150. Retoryka jako sztuka słowa, która uczy, porusza i zachwyca. Uzasadnij te funkcje na podstawie wybranych tekstów literatury pięknej i publicystyki.
151. Kicz językowy – przedstaw jego istotę na przykładzie wybranych tekstów literatury masowej.
152. Styl potoczny – jego cechy i funkcje w literaturze dawnej i współczesnej. Omów te zagadnienie na wybranych przykładach.
153. Przedstaw funkcje stylizacji gwarowej w utworach wybranych epok literackich.
154. Przedstaw historię zapożyczeń w języku polskim na przykładzie trzech wybranych epok literackich.
155. Przedstaw zjawisko archaizacji i jego funkcje w wybranych utworach literackich.
156. Zapożyczenia językowe. Omów problem i oceń zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim.
157. Zaprezentuj obecność frazeologizmów mitologicznych i biblijnych we współczesnym języku polskim.
158. Przedstaw różnorodność środków językowych i ich funkcję w tekstach współczesnych piosenek młodzieżowych.
159. Stylizacja biblijna w literaturze – na wybranych przykładach omów środki językowe służące stylizacji, określ ich funkcje.
160. Przedstaw fonetyczne środki ekspresji oraz ich funkcję stylistyczną w wybranych utworach poetyckich różnych epok.
161. Ekspresja i impresja – wyjaśnij właściwości wybranych wypowiedzi świadczące o roli nadawcy i odbiorcy.
162. Język jako narzędzie charakterystyki bohatera. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.

163. Sztuka epistolografii na tle zmian kulturowych. Zanalizuj zjawisko w oparciu o wybrane przykłady.
164. Werbalne i niewerbalne środki komunikacji językowej. Omów zagadnienie w oparciu o zgromadzony przez siebie materiał.